

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९।०८० सालको निर्णय नं.४२६

पुनरावेदन नं. ०७६-RB-००९६

मुद्दा:- आयकर (२०६२/०६३)

काठमाण्डौ जिल्ला काठमाण्डौ महानगरपालिका वडा नं. ३२ स्थित रजिष्टर्ड कार्यालय रहेको केमिड्रग इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. (स्थायी लेखा नं. ३००५८५९५९) का तर्फबाट अधिकार प्राप्त संचालक एवं प्रबन्ध निर्देशक उत्तम प्रसाद द्वा.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं. ३ लाजिम्पाट, काठमाण्डौ.....१ }
आन्तरिक राजस्व विभाग लाजिम्पाट, काठमाण्डौ.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- प्रमुख कर प्रशासक श्री गंगाराम गेलाल

शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७२/०२/३१

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री विष्णुप्रसाद नेपाल

निर्णय मिति:- २०७६/०३/१२

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान अधिवक्ता श्री गोविन्द कुमार श्रेष्ठ

प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट:- विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकर

अवलम्बित नजीर: x

पुनरावेदक करदाताको हकमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ बाट मिति २०७२/०२/३१ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिति २०७६/०३/१२ को निर्णय समेत उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) र आयकर ऐन २०५८ को दफा ११६ बमोजिम पुनरावेदन दर्ता हुन आएको प्रस्तुत मुद्दा यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं यस न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छः-

तथ्य खण्ड

१. करदाता श्री केमिड्रग इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. ले आ.व. २०६२/०६३ को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.११,६२,६०२।३२ कायम गरी मिति २०६३।०९।३० मा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ मा आय विवरण पेश गरेको ।
२. करदाताको मिति २०६४।०२।०९ मा संशोधित कर निर्धारण गरिएकोमा आ.व.२०६२।०६३ को पुनः अध्ययन, छानविन तथा परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम मुनाफा र लाभमा समावेश गर्नुपर्ने रकम समावेश गरेको नदेखिएको तथा नपाइने खर्च कट्टी गरेको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि जम्मा रु.९०,२५,४९६।७३ करयोग्य आय कायम गरी संशोधित कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै आधार र कारण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्ध्र) दिनभित्र जवाफ पेश गर्न आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ बाट करदाताको नाममा मिति २०७२।०२।१३ मा सूचना जारी भएको।
३. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ बाट मिति २०७२।०२।१३ मा सूचना जारी भएकोमा मिति २०७२।०२।१४ मा हुलाक रजिष्ट्री गरी पठाएको तथा गोरखापत्र राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा मिति २०७२।०२।१५ मा प्रकाशित गरी सोको जानकारी समेत गराइएकोमा करदाताले सो सूचनाको जवाफ मिति २०७२।०२।२७ मा पेश गरेको।
४. करदाताको आ.व. २०६२/०६३ का लागि रु.७७,३०,२२१।५१ करयोग्य आय कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ बाट मिति २०७२/०२/३१ मा खडा भएको निर्णय पर्चा।
५. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, काठमाण्डौ क्षेत्र नं.३ बाट मिति २०७२/०२/३१ मा जारी गरेको आ.व. २०६२/०६३ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त

नबुङ्गी श्री केमिडूग इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७२/०५/०४ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन।

६. कानूनमा भएको प्रावधान बमोजिम पुनःकर निर्धारण गर्नुपर्ने अवस्था देखिइ कार्यालयबाट मिति २०७२।०१।०९ मा भएको निर्णय बमोजिम निर्णयमा उल्लिखित वृंदाहरुमा मात्र केन्द्रित भई कर निर्धारण गरेको देखिन्छ। दफा १०१ को उपदफा (३) लाई मात्र आधार लिई हदम्याद नघाई गरेको पुनः संशोधित कर निर्धारण त्रुटीपूर्ण छ, भनी निवेदकले लिएको जिकिर तर्कसंकत नदेखिंदा निवेदकको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।०३।१२ मा भएको निर्णय।
७. करदाताको आ.ब. २०६२/०६३ को संशोधित कर निर्धारण आदेश मिति २०६४/०२/०९ मा भएकोमा सो मितिले ४ वर्ष भित्रमा मात्रै पुनःसंशोधित कर निर्धारण आदेश हुनुपर्नेमा सो हदम्याद नघाई ८ वर्ष पछि मात्र भएको पुनःसंशोधित कर निर्धारण आदेश कानून विपरीत रहेको, पुनःसंशोधित कर निर्धारण आदेश गर्दा मुलुकी ऐन, अदालती बन्दोबस्तको महलको १८५ नं. को कार्यविधिगत त्रुटी गरी गरेको शुरु निर्णय पर्चा, आदेश र सो आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय, आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१ को उपदफा (२) ले विभागले लिखित रूपमा सूचना गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक सो दफा बमोजिमका कागजातहरु ५ वर्ष बितेपछि आयकर तर्फ खर्च कट्टीलाई पुष्टी गर्ने कागजात राख्नु नपर्ने अवस्थामा सो कागजात पेश गर्न गरेको सूचना आदेश समेत गैरकानूनी रहेको, घटी मौज्जात देखाएको भनी मुनाफा र लाभमा रु.३५,०४,१५३।५९ लाई देखाई आयमा समावेश गरी गरेको निर्णय, मौज्जातमा उल्लेख नै नहुने फिर्ता भएको बस्तुहरु मौज्जातमा उल्लेख नगरेको भनी सोमा मुनाफा र लाभ कायम गरी आयमा समावेश गरेको, विगत वर्षको खरिद भनी खर्च कट्टी नदिएको तथा अन्य खर्च शीर्षक अन्तर्गत व्यवसायसंग असम्बन्धित भनी खर्च अमान्य गरी शुरु कार्यालयबाट गरेको त्रुटीपूर्ण संशोधित कर निर्धारण आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट भएको निर्णय बदर गरी पाउँ भन्ने वेहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७६।०७।२६ मा यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
८. पेश हुन आएको पुनरावेदन पत्र सहितको मिसिल अध्ययन गरी पुनरावेदक करदाताको तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान अधिवक्ता श्री गोविन्द कुमार श्रेष्ठले गर्नुभएको बहस समेत सुनियो। यसमा देहाय बमोजिमको कार्य सम्पन्न गरी पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७९।११।१९ मा भएको आदेश।

(क) आ.ब.२०६२/०६३ को करदाताको विवादित कर रकम रु.२७,७५,८९४।९३ रहेकोमा यस न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन गर्दा सो रकमको पचास प्रतिशत रकम रु.१३,८७,९४७।४६ धरौटी वा बैंक जमानत राख्नु पर्नेमा पुरै रकम धरौटी राखेको नदेखिँदा यो आदेश भएको १५ दिनभित्र करदाताबाट धरौटी दाखिल गराउनु।

(ख) यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता श्री केमिडूग इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान् अधिवक्ता श्री गोविन्द कुमार श्रेष्ठले आयकर ऐन २०५८ ले तोकेको ४ बर्षे हदम्याद नघाई पुनःसंशोधित कर निर्धारण गरेको निर्णय पर्चा र आदेश, घटी मौज्जात देखाएको भनी आयमा समावेश गरी गरेको निर्णय, मौज्जातमा उल्लेख नै नहुने फिर्ता भएको बस्तुहरु मौज्जातमा उल्लेख नगरेको भनी सोमा मुनाफा र लाभ कायम गरी आयमा समावेश गरेको, विगत बर्षको खरिद भनी खर्च कट्टी नदिएको तथा अन्य खर्च शीर्षक अन्तर्गत व्यवसायसंग असम्बन्धित भनी खर्च अमान्य गरी शुरू कार्यालयबाट भएको पुनःसंशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी अन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले गरेको निर्णय समेत बदर गरी पाउँ भनी गर्नु भएको बहस सुनियो।
१०. प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकील कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री संगिता थोकरले शुरू कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेशलाई सदर गर्ने गरी अन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकले गरेको निर्णय समेत कानूनसम्मत नै रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
११. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरु, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरु र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं. ३ वाट करदाताको हकमा भएको पुनः संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन ? करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन ? भन्ने प्रश्नमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, करदाताको पहिलो पुनरावेदन जिकिर आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (३) वमोजिमको हदम्याद भित्र पुनः संशोधित कर निर्धारण नभएको भन्ने रहेको हुँदा सर्वप्रथम यही प्रश्नमा नै विचार गर्नुपर्ने देखियो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (३) मा विभागले उपदफा (१) वा (२) वमोजिम कर निर्धारण गर्दा देहायको मितिले चार वर्ष भित्र गरी सक्नु पर्ने छ भन्ने व्यवस्था गर्दै खण्ड (क) मा दफा ९९ वमोजिम कर निर्धारण भएकोमा आय विवरण पेश गर्नुपर्ने मिति भन्ने व्यवस्था गरिएको देखिन्छ। यी करदाताले आ.व.२०६२।०६३ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ वमोजिम आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं. ३ मा मिति २०६३।०९।३० मा पेश गरेका र आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ वमोजिम मिति २०६४।०२।०९ मा संशोधित कर निर्धारण भएको तथ्य मिति २०७२।०२।३१ को निर्णय पर्चामा नै उल्लेख भएको देखिन्छ। आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं. ३ वाट मिति २०७२।०१।०९ मा भएको मिसिल संलग्न टिप्पणी आदेश हेर्दा, आ.व. २०६२।०६३ मा विक्री फिर्ता भएको रकम स्टक खातामा थप गरी हिसाव नराखेको, गत आ.व. मा पैठारी भएको सामान यो आ.व. मा खर्च दावी गरेको समेत आधारमा म.ले.प.वाट प्राप्त वेरुजु मध्ये हालसम्म सम्परीक्षण हुन नसकेको वेरुजु दफामा केन्द्रित रही आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (४) वमोजिम पुनःकर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएको भनी निर्णय गरेको देखियो।
१३. आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (४) मा उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि जालसाजीले गर्दा कुनै व्यक्तिको कर निर्धारण गलत ढंगबाट भएको रहेछ भने जुनसुकै वखत विभागले त्यस्तो कर निर्धारण संशोधन गर्न सक्नेछ। यसरी संशोधन गर्दा जालसाजी गरी विवरण राखेको वा कर निर्धारण गरेको जानकारी प्राप्त भएको एक वर्ष भित्र संशोधन गरिसक्नु पर्ने छ भन्ने व्यवस्था भएको देखियो। उक्त कानूनी व्यवस्था दफा १०१ को उपदफा (३) मा रहेको हदम्याद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको अपवादात्मक विशेष व्यवस्था रहेको देखिन आउँछ। कर अधिकृतले त्यस्तो अपवादात्मक विशेष कानूनी व्यवस्था वमोजिम पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नको लागि करदाताले जालसाजी गरी विवरण राखेको वा कर निर्धारण गरेको भन्ने कुरा प्रमाणको आधारमा पुष्टी गर्नुपर्ने अपरिहार्यता रहन्छ। प्रस्तुत मुद्दाको मिति २०७२।०२।३१ को संशोधित कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय पर्चामा यी करदाताले कुन कुन विवरण जालसाजी गरी राखेका वा कर निर्धारण गरेका थिए भनी ठोस रूपमा उल्लेख गरेको देखिँदैन। मिसिल संलग्न मिति २०७२।०१।०९ को टिप्पणी आदेशमा म.ले.प. वेरुजुलाई आधार लिई पुनः संशोधित कर निर्धारण गर्नु परेको भनी उल्लेख गरेको देखिन आउँछ। महालेखा परीक्षकको

कार्यालयले संविधान र कानून बमोजिम लेखापरीक्षण गरी दिएको प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका कुरालाई करदाताले जालसाजी गरेको भनी स्वतः ग्रहण गर्न मिल्ने कानूनी आधार देखिंदैन। यसरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(४) को प्रयाजनको लागि करदाताले के कुन कागजात वा कारोवार जालसाजी गरेको भनी ठोस आधार र कारण नखुलाई, त्यस्तो तथ्य कर अधिकृतले कुन मितिमा कसरी जानकारी प्राप्त गरेको थियो भन्ने वस्तुगत आधार नै उल्लेख नगरी गरेको मिति २०७२।०२।३१ को निर्णयलाई न्यायोचित मान्न मिल्ने। त्यसैले हदम्यादको अभावमा मिति २०७२।०२।३१ मा भएको पुनःसंशोधित कर निर्धारण आदेश र सोही आदेशलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको मिति २०७६।०३।१२ को निर्णय समेत कानून सम्मत नदेखिँदा कायम रहन सक्ने देखिएन। करदाताको हकमा भएको पुनःसंशोधित कर निर्धारण आदेश आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (४) को रोहमा कानून सम्मत नरहेको देखिए पछि करदाताले लिएको अन्य पुनरावेदन जिकिर तर्फ विवेचना गरी रहनु परेन।

१४. तसर्थ माथि उल्लिखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री केमिड्रग इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. (स्थायी लेखा नं.३००५८५१५१) को आ.ब. २०६२।०६३ को आयकर तर्फको आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाण्डौ क्षेत्र नं. ३ बाट मिति २०७२।०२।३१ मा पुनःसंशोधित कर निर्धारण गरिएकोमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ को उपदफा (४) बमोजिम करदाताले के कुन कागजात वा कारोवारमा जालसाजी गरेको भन्ने आधार र कारण नखुलाएको शुरु निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।०३।१२ मा भएका निर्णयमा समेत हदम्याद सम्बन्धि कानूनी त्रुटी देखिँदा उक्त दुवै निर्णय उल्टी भई बदर हुने ठहर्छ। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसील खण्ड

१. माथि ठहर खण्डमा लेखिए बमोजिम पुनः संशोधित कर निर्धारण आदेश वदर भएकोले त्यसबाट सृजना भएको करको दायित्व करदाताले वहन गर्नु नपर्ने हुँदा उक्त रकम हिसाव गरी करदाताको आगामी आ.ब.को हिसावमा मिलाउन गरिदिनु भनी शुरु कर कार्यालयलाई लेखी पठाई दिनु।
२. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालयलाई दिनु।
३. सरोकारवाला पक्ष प्रस्तुत फैसलाको नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु।

४. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
५. यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरु मिसिल आन्तरिक राजस्व कार्यालय काठमाडौं क्षेत्र नं. ३ पठाई रेकर्ड मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

इतिसम्बत २०८० साल जेष्ठ २२ गते रोज २ शुभम.....

नायब सुब्बा:- सन्तोष कुमार साह

प्रमाणिकरण मिति:-

फैसला प्रमाणिकरण गर्ने:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौंको छाप